

Sygn. akt VII U 1172/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 stycznia 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Monika Roslan-Karasińska
Protokolant:	sekr. sądowy Aneta Rapacka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 stycznia 2019 r. w Warszawie

sprawy J. S.

przeciwko Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Likwidatorowi Funduszu Alimentacyjnego

o umorzenie należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego

na skutek odwołania J. S.

od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego

z dnia 28 maja 2018 r., nr (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 1172/18

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 28 maja 2018 r., nr: (...), odmówił wnioskodawcy J. S. prawa do umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 25.552,50 zł. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że konieczność spłaty zadłużenia powstała na skutek niewywiązywania się przez wnioskodawcę z zasądzonego obowiązku alimentacyjnego i wypłacania świadczeń w zastępstwie osoby zobowiązanej do alimentów przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z funduszu alimentacyjnego. Uznając, że w sprawie nie zachodzą szczególnie uzasadnione przesłanki podyktowane sytuacją zdrowotną lub rodzinną wnioskodawcy - o których mowa w treści art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 60 ze zm.) – Likwidator Funduszu odmówił J. S. umorzenia w/w należności. Jednocześnie, po przeanalizowaniu całości zgromadzonej w sprawie dokumentacji, likwidator stwierdził, że wnioskodawca nie jest w stanie jednorazowo spłacić swoich zobowiązań, jednakże nie przesądza to o trwałym braku możliwości zadłużenia.

J. S. w dniu 29 czerwca 2018 r. złożył odwołanie od ww. decyzji z dnia 28 maja 2018 r., nr: (...). W uzasadnieniu odwołujący podniósł, że znajduje się w ciężkiej sytuacji materialno-bytowej, uniemożliwiającej mu spłatę istniejącego zadłużenia. Wskazał, że posiada emeryturę, jednak świadczenie to w części obejmującej 60% pobieranej kwoty podlega potrąceniu przez komornika na rzecz zaległych wierzytelności i po dokonanych potrąceniu, wypłacana jest mu kwota

500 zł miesięcznie. Ponadto wskazał, że ma 66 lat i cierpi na choroby przewlekłe, i w tym zakresie przedstawił dokumentacją medyczną, a suma miesięcznych opłat koniecznych do stałego ponoszenia celem bieżącego utrzymania przewyższa wypłacaną kwotę świadczenia emerytalnego. Wnioskodawca wspominał nadto, że niewywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego w przeszłości wobec dzieci nie było spowodowane jego winą oraz że zadośćuczynił tej sytuacji przepisując mieszkanie własnościowe w 2001 r. na córkę K.. Na podstawie przytoczonej w odwołaniu i wniosku argumentacji wnioskodawca zwrócił się o zmianę zaskarżonej decyzji i umorzenie w stosunku do niego należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (odwołanie z dnia 21 czerwca 2018 r. k. 3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 24 lipca 2018 r., **Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.** wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie Likwidator Funduszu Alimentacyjnego ponownie powołał się na przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych i wskazał, że w rozpatrywanym przypadku brak jest podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że dokonał analizy dokumentacji i oceny przesłanek warunkujących możliwość umorzenia zadłużenia. Uznał, że sytuacja finansowa wnioskodawcy jest trudna, uniemożliwiająca mu na jednorazową spłatę zobowiązań wobec Funduszu, aczkolwiek nie wskazuje ona na trwały brak możliwości spłaty zadłużenia. Organ rentowy ocenił też, że w niniejszej sprawie nie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności, które przemawiałyby za umorzeniem należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego, na podstawie art. 68 ustawy o świadczeniach rodzinnych (odpowiedź na odwołanie z dnia 24 lipca 2018 r. k. 5-6 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. S. ma 66 lat i zamieszkuje w O.. Od 2017 r. ma ustalone prawo do emerytury z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i świadczenie to pobiera. Po waloryzacji emerytury w marcu 2018 r., kwota ta wynosi 1.712,05 zł, z czego potrącenia należności alimentacyjnych na mocy tytułu wykonawczego wynoszą 914,07 zł, a wypłacana wnioskodawcy wysokość świadczenia wynosi 514,90 zł. J. S. obecnie nie pracuje zawodowo, dodatkowe środki utrzymania czerpie ze zbieractwa, które daje mu dochód w wysokości 200 zł miesięcznie oraz korzysta z pomocy finansowej znajomych w wysokości 150 zł miesięcznie. Dodatkowo w 2018 r. otrzymał zapomogę w łącznej wysokości 12.127,56 zł, wypłaconą mu przez Ośrodek Pomocy (...) w O.. W okresie od dnia 5 sierpnia 2015 r. do 30 września 2017 r. legitymował się także orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, które zostało wydane przez (...) ds. Orzekania o Niepełnosprawności z siedzibą w O.. Miesięczne ponoszone wydatki tytułem opłat mieszkaniowych, w tym czynszu i opłat eksploatacyjnych oraz koszty zakupu leków wynoszą 400-450 zł (k. 160,165, 171-172, tom II, k. 5-11, 25, oraz k. 17-18 tom I a.r., zeznania odwołującego k. 24-25 a.s.).

Wyrokiem z dnia 16 lipca 1996 r. Sąd Rejonowy w Nowym Dworze Mazowieckim w sprawie o sygn. akt III RC 335/96, zasądził od J. S. na rzecz jego małoletnich dzieci K. i B. S. kwotę po 200 zł miesięcznie na każde dziecko tytułem alimentów. W okresie od dnia 1 stycznia 2001 r. do dnia 30 kwietnia 2004 r. w/w świadczenia były wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na rzecz uprawnionych z funduszu alimentacyjnego w zastępstwie zobowiązanego do alimentacji wnioskodawcy. Od dnia 1 stycznia 2002 r. świadczenia, na mocy nowego tytułu wykonawczego, wydanego przez Sąd Rejonowy w Legionowie z dnia 13 grudnia 2001 r. (sygn. akt III RC 386/01), wynosiły po 350 zł miesięcznie na każde dziecko (decyzje ZUS(...) Oddział W., znak: AL 28765/15 z dnia 4 lutego 2002 r.). Od dnia 1 lutego 2004 r., na mocy tytułu wykonawczego wydanego przez Sąd Rejonowy w Legionowie z dnia 10 lutego 2004 r. (sygn. akt III RC 291/03), świadczenia wynosiły: po 450 zł miesięcznie na rzecz uprawnionej K. S. oraz 400 zł miesięcznie na rzecz uprawnionego B. S. (decyzje ZUS(...) Oddział W., znak: (...) z dnia 3 marca 2003 r.). Wypłatę świadczeń wstrzymano z dniem 1 maja 2004 r., gdyż w myśl postanowień ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, fundusz alimentacyjny przeszedł w stan likwidacji. Stan zadłużenia J. S. z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego na dzień 29 maja 2004 r. wyniosło 25.902,50 zł (k. 24, tom II a.r., k. 1-4, k. 25-68, k. 91-101 tom III a.r.).

Począwszy od lutego 2008 r. wnioskodawca przekazywał przez parę miesięcy kwoty po 50 zł miesięcznie bezpośrednio na konto likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Na dzień 30 stycznia 2009 r. należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń oraz 5 % opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu,

przypadające wnioskodawcy, wynosiły 25.552,50 zł. Przeciwno wnioskodawcy prowadzone jest postępowanie egzekucyjne z wniosku K. S., B. S. oraz Skarbu Państwa – reprezentowanego przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego Oddział w O. przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Legionowie A. W. (sygn. akt: Kmp 150/00) – wcześniej natomiast przez komornika sądowego, działającego przy Sądzie Rejonowym w Legionowie – H. D. (sygn. akt: Kmp 150/00). Egzekucja przez wiele lat była bezskuteczna m. in z powodu nieustalonego miejsca pobytu dłużnika. Stan zaległości w w/w postępowaniu wynosił na dzień 3 lutego 2018 r. tytułem: alimentów zaległych dla wierzyciela – 14.669,58 zł, zaległej zaliczki alimentacyjnej 11.831,38 zł, zaległości dla likwidatora Funduszu – 25.552,50 zł oraz koszty egzekucyjne. Wnioskodawca dwukrotnie uprzednio, w sierpniu 2008 oraz wrześniu 2009 r. występował z wnioskiem o umorzenie należności funduszu alimentacyjnego. Likwidator funduszu odmówił dwukrotnie umorzenia należności, z powodu niespełnienia przesłanek ustawowych oraz braku ustalenia, iż niemożność spłaty ma charakter trwały. W drugiej ze spraw wnioskodawca odwołał się od decyzji Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego. Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie podtrzymał decyzję likwidatora prawomocnym orzeczeniem z dnia 1 października 2010 r. Zobowiązany nigdy nie ubiegał się o rozłożenie należności na raty, ani też o odroczenie ich płatności (k. 16, tom I a.r., k. 31, k. 35, k. 40-78, k. 77, k. 85-131, k. 134-146, tom II a.r.).

W dniu 19 marca 2018 r. odwołujący J. S. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kolejny wniosek o umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego w wysokości 25.552.50 zł. W uzasadnieniu wskazał, że z uwagi na swój stan zdrowia i ciężką sytuację materialno-bytową nie jest w stanie spłacić powyższego zadłużenia (k. 163-175, t. II oraz k. k. 1 tom I akt sprawy).

Zaskarżoną decyzją z dnia 28 maja 2018 r., nr: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił wnioskodawcy J. S. umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 25.552,50 zł. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wnioskodawca obecnie utrzymuje się z przyznanego świadczenia emerytalnego, korzystał z zapomogi udzielonej przez Ośrodek Pomocy (...), jak również korzysta z pomocy finansowej znajomych oraz uzyskuje dodatkowy dochód ze zbieractwa. Organ rentowy stwierdził, że sytuacja finansowa wnioskodawcy uniemożliwia mu jednorazową spłatę zobowiązań, jednak nie przesądza o trwałym braku możliwości spłaty zadłużenia oraz nie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności, które uzasadniałyby umorzenie w stosunku do niego należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego (k. 38-40, tom I a.s.).

Od powyższej decyzji J. S. złożył odwołanie do tut. Sądu, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (k. 3-4 a.s.).

Ustalenia stanu faktycznego, Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o akta emerytalno-rentowe, jak również dokumenty znajdujące się w aktach niniejszej sprawy. Zdaniem Sądu powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy. Za wiarygodne, co do zasady Sąd Okręgowy uznał również zeznania odwołującego J. S. (k. 24-25 a.s.), jako że były one logiczne, spójne i korespondowały z materiałem rzeczowym zgromadzonym w sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie J. S. od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego z dnia 28 maja 2018 r., nr: (...), jest niezasadne i jako takie podlega oddaleniu.

W rozpatrywanej sprawie poza sporem było, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. dokonywał wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego na rzecz małoletnich dzieci J. S. również w okresie po uzyskaniu przez nie pełnoletności do momentu zakończenia pobierania nauki, do których alimentacji zobowiązany był skarżący. Zadłużenie z tego tytułu na dzień wydania decyzji wyniosło 25.552,50 zł.

Zgodnie z treścią art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 60 ze zm.) w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu. W świetle wyżej cytowanego przepisu zobowiązany do świadczeń alimentacyjnych może ubiegać się o rozłożenie należności na raty, odroczenie płatności należności lub umorzenie należności. Możliwość ubiegania się o umorzenie należności likwidowanego funduszu ustawodawca uzależnił od spełnienia szczególnie uzasadnionych przesłanek związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną dłużnika. Szczególny charakter sytuacji uzasadniającej zastosowanie każdego z wymienionych dobrodziejstw z reguły jest odmienny w odniesieniu do poszczególnych dłużników. Wynika to z oczywistej gradacji skali dobrodziejstwa od najbliższej idącego w postaci rozłożenia na raty, aż po najdalej idący w postaci umorzenia należności.

Z pierwszą sytuacją możemy mieć do czynienia wówczas, gdy sytuacja finansowa (mająca podłoże w tych szczególnych okolicznościach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną dłużnika) wprawdzie nie pozwala na spłatę całej należności jednorazowo – dobrowolnie, czy w drodze przymusu egzekucyjnego - lecz jest na tyle stabilna, że gwarantuje spłatę należności rozłożonej na raty. W drugim zaś z wymienionych przypadków - szczególne okoliczności uzasadniają ocenę, że spłata ani też wyegzekwowanie należności nie będzie możliwe przez pewien czas. W ostatniej sytuacji warunkiem najdalej idącego dobrodziejstwa może być wyłącznie ustalenie, że z uwagi na szczególne okoliczności brak jest możliwości skutecznego jej zaspokojenia w jakimkolwiek czasie. O szczególnie uzasadnionym przypadku można mówić tylko wówczas, gdy nastąpi tragiczne zdarzenie losowe, które spowoduje wyjątkowo trudne warunki uniemożliwiające albo utrudniające wywiązanie się z realizowanych w należyty sposób w przeszłości swoich obowiązków. Uzasadniony przypadek istnieje wówczas, gdy dłużnik nie ma żadnego dochodu, majątku i możliwości pracy oraz znikąd pomocy.

Analiza sytuacji rodzinnej, zdrowotnej oraz bytowej J. S. daje jednak podstawę do stwierdzenia, że po stronie odwołującego nie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek usprawiedliwiający umorzenie w stosunku do niego należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaconych za niego należności alimentacyjnych. Za szczególnie uzasadniony przypadek można bowiem uznać tylko taki, kiedy to wszystkie względy przemawiają za umorzeniem w danej sprawie należności alimentacyjnych. Taki zaś przypadek po stronie odwołującego nie zachodzi. J. S., począwszy od 2017 r. pobiera emeryturę z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Świadczenie to wynosi obecnie 1.712,05 zł. Wypłacana odwołującemu kwota po potrąceniach wynosi 514,90 zł. Ponadto J. S. uzyskuje dodatkowe dochody ze zbieractwa oraz pomocy znajomych – łącznie w wysokości 350 zł miesięcznie. Dodatkowo w 2018 r. otrzymał zapomogę w łącznej wysokości 12.127,56 zł, wypłaconą na jego rzecz przez Ośrodek Pomocy (...) w O.. Miesięczne koszty na leki oraz opłaty mieszkaniowe wynoszą poniżej 500 zł. Z powyższych zatem okoliczności wynika, że odwołujący ma stałe źródło dochodu oraz może liczyć na pewną pomoc finansową znajomych. Dodatkowo stan jego zdrowia wyłącznie ogranicza, ale nie wyklucza podjęcia się przez niego dodatkowych zajęć zarobkowych. Na utrzymaniu odwołującego nie pozostają również żadne inne osoby.

Z pobieranej przez wnioskodawcę J. S. emerytury ściągane są w drodze egzekucji miesięczne wierzytelności w łącznej kwocie 914,07 zł, które przekazywane są wierzycielom, zgodnie z określoną ustawową kolejnością ich zaspokojenia, tj. w pierwszej kolejności na rzecz wierzycieli alimentacyjnych. J. S. posiada zatem zdolność spłaty wierzytelności, choć ograniczoną, w tym również wierzytelności likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Po wyegzekwowaniu należności na rzecz wierzycieli, wobec których ustawa określa pierwszeństwo w egzekucji świadczeń, będą mogły być egzekwowane świadczenia na rzecz Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego – Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto zobowiązany – J. S. może dokonywać spłat dobrowolnych na rzecz funduszu, nie znajduje się bowiem w sytuacji skrajnego ubóstwa, a stan jego zdrowia nie uniemożliwia mu podjęcia jakichkolwiek dodatkowych zajęć zarobkowych. W ocenie Sądu Okręgowego uznanie żądania wnioskodawcy umorzenia w stosunku do niego należności wynikających z zadłużenia w funduszu alimentacyjnym byłoby zatem sprzeczne ze zwykłym poczuciem sprawiedliwości i tym bardziej premiowaniem prezentowanej przez niego postawy, która nie zasługuje

na uznanie społeczne. Wszakże odwołujący nie wykazał, aby był całkowicie niezdolny do spłaty swoich należności tytułem obowiązku alimentacyjnego, co więcej należności te od 2017 r. są po latach bezskutecznego postępowania egzekucyjnego egzekwowane comiesięcznie przez komornika sądowego. Inni obywatele, którzy ze swego obowiązku alimentacyjnego i obowiązków rodzicielskich wywiązują się, mieliby duże poczucie niesprawiedliwości, gdyby w stosunku do odwołującego umorzono przedmiotowe należności. Pomimo bowiem nierzadko ciężkiej sytuacji materialnej i zdrowotnej nie byli zastępowani przez państwo - poprzez fundusz alimentacyjny - ze spłatą swoich zobowiązań alimentacyjnych. Odwołujący zaś latami nie wywiązywał się z obowiązku alimentacyjnego, do czego był zobowiązany, świadczenia na rzecz jego dzieci, a więc osób uprawnionych do alimentacji były wypłacane w zastępstwie przez państwo z funduszu alimentacyjnego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie J. S. od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego z dnia 28 maja 2018 r., nr: (...), o czym orzekł w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)